

KAKO IN ZAKAJ LOČUJEMO ODPADKE?

Občina Jesenice je v novembru in decembru 2014 v sodelovanju s podjetjem Marbo, d.o.o. Bled izvedla delavnice na temo pravih načinov in razlogov ločevanja odpadkov v četrtih razredih osnovnih šol v Občini Jesenice. Špela Uršej je učence seznanila z razlogi za ločevanje odpadkov ter načini ločevanja in zmanjševanja količin odpadkov. Na delavnici je bila učencem predstavljena tudi spletna stran, kjer so lahko interaktivno preskusili svoje znanje o ločevanju odpadkov in koristih, ki jih prinaša ločevanje in predelava odpadkov.

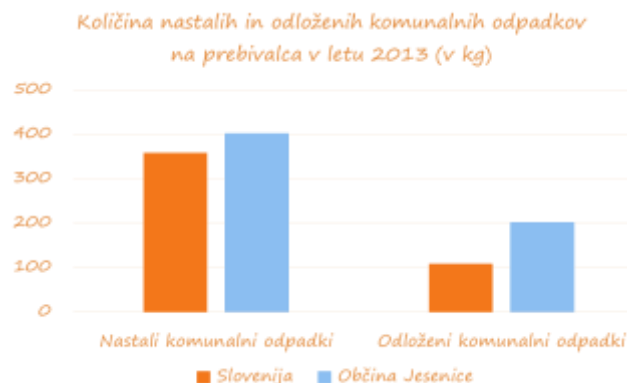
Razlogi za ločevanje in predelovanje odpadkov

V kolikor se odpadki ne obdelujejo, je za njihovo odlaganje v okolju treba zagotoviti ustrezen prostor, odlaganje odpadkov pa ima številne negativne vplive na okolje, kot so odpadne vode, neprijetne vonjave, emisije toplogrednih plinov in emisije nevarnih snovi. V kolikor želimo podaljšati čas obratovanja obstoječih odlagališč nenevarnih odpadkov in s tem preprečiti nova odlagališča v okolju, je treba zmanjšati količine odpadkov za odlaganje. Predelava nenevarnih odpadkov je trenutno eden najbolj uveljavljenih načinov ravnanja z odpadki, ločevanje odpadkov pa je predpogoj za učinkovito obdelavo posameznih vrst odpadkov. S predelavo odpadkov zmanjšamo tudi potrebe po pridobivanju osnovnih surovin iz okolja. Iz nekaterih odpadkov lahko pridobimo tudi energijo, s čimer zmanjšamo porabo energentov iz okolja, hkrati pa zmanjšamo volumen odpadkov. Del nenevarnih odpadkov je biorazgradljiv, kar pomeni, da jih lahko predelamo v koristen kompost – gnojilo za vrtno in mestne zelene površine in kmetijska zemljišča.

Letne količine odpadkov

Učencem so bile na predstavljen način prikazane povprečne letne količine odpadkov na prebivalca v Občini Jesenice in v Sloveniji. Iz portala SI-STAT izhaja, da je vsak državljan Republike Slovenije v letu 2013 proizvedel 358,9 kilogramov komunalnih odpadkov, kar je približno 1 kg vsak dan! Na ravni Slovenije znaša letna količina komunalnih odpadkov približno 740.000 t, kar v primeru nekompaktiranih komunalnih odpadkov pomeni volumen 4.110.000 m³ (200 jeseniških stolpnice!), v primeru kompaktiranih odpadkov pa 1.230.000 m³ (60 jeseniških stolpnice!) na leto.

V Občini Jesenice letno nastane okoli 1,2 % vseh nastalih komunalnih odpadkov v Sloveniji, na odlagališče nenevarnih odpadkov pa se jih odloži okoli 1,9 % vseh odloženih komunalnih odpadkov v Sloveniji. Primerjava med nastalimi in odloženimi odpadki na prebivalca v Sloveniji in Občini Jesenice je razvidna iz grafa.

Skupaj z učenci smo ugotovili, da se v Občini Jesenice predeluje skoraj pol manj odpadkov kot na ravni celotne Slovenije, po drugi strani pa se več odpadkov kot v Sloveniji odloži na odlagališče nenevarnih odpadkov, kar je verjetno posledica dejstva, da Občina Jesenice razpolaga z lastnim odlagališčem nenevarnih odpadkov.

Načini ravnanja z odpadki

Uredba o odpadkih (Ur.l. RS, št. 103/11) postavlja prioritete glede nastajanja in ravnanja z odpadki, ki so razvidne iz desne slike. Iz slike je razvidno, da je najbolj ustrezen način ravnanja z odpadki preprečevanje njihovega nastajanja, najmanj ustrezen način pa njihovo odlaganje.

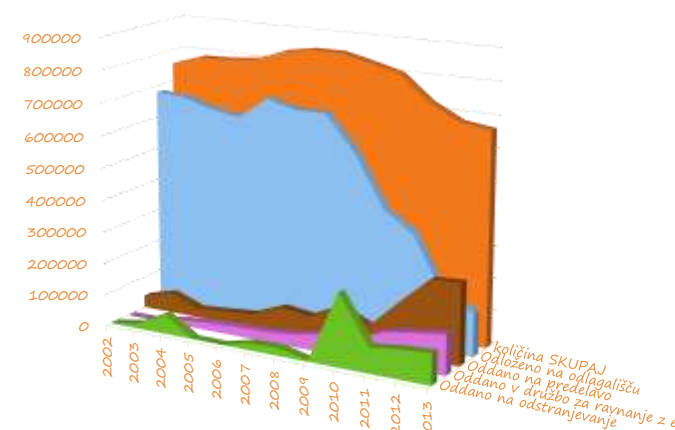

Glede na zgornje načine ravnanja z odpadki smo z učenci razmišljali, ali je smiselno, da odjave reklam na nabiralnikih (nalepke) ne izvedemo zato, da imamo v času papirne akcije največ zbranega papirja na šoli? Ugotovili smo, da z odjavo reklam dolgoročno prispevamo k preprečevanju odpadkov, zato je tak način bistveno bolj ustrezen kot zbiranje reklam v okviru papirnih akcij.

Prioritetni cilj je torej zmanjševanje količin odpadkov. Glede nastalih komunalnih odpadkov pa sta pglavitna naslednja dva povezana cilja:

- zmanjšanje količin odloženih odpadkov in
- povečanje deleža predelanih odpadkov.

Stanje v Sloveniji je razvidno iz desnega grafa, iz katerega je razvidno, da se v Sloveniji od leta 2009 dalje zmanjšujejo količine nastalih odpadkov, kar je poleg povečanja količin predelanih odpadkov vplivalo na zmanjšanje odloženih komunalnih odpadkov na odlagališča nenevarnih komunalnih odpadkov za približno tri četrtine.

Ali ste vedeli?

Na delavnici so bili učencem predstavljeni nekateri pozitivni učinki predelave odpadkov:

- **RECIKLIRANJE PAPIRJA:**
 - porabi 64 % manj energije in 50 % manj vode kot proizvodnja papirja iz svežih surovin,
 - povzroči 74 % manj emisij nevarnih snovi v zrak kot proizvodnja papirja iz svežih surovin,
 - reciklaža 1 t papirja prihrani 17 majhnih ali dve veliki drevesi ter 185 l goriva (4 polni tanki povprečnega osebnega vozila),
 - nekatere vrste papirja je možno predelati do 7x!
- **RECIKLIRANJE STEKLA:**
 - porabi 30 % manj energije (42 l nafte/ 1 tono stekla) kot proizvodnja stekla iz svežih surovin,
 - odpadki iz stekla se v naravi razgrajujejo 4000 let,
 - reciklaža 1 steklenice prihrani energije za 30 minutno delovanje računalnika ali 20-urno gorenje ene žarnice.
 - Steklo lahko recikliramo nešteto krat!
- **RECIKLIRANJE ALUMINIJA:**
 - porabi 95 % manj energije kot proizvodnja aluminija iz svežih surovin,
 - povzroči 74 % manj emisij nevarnih snovi v zrak kot proizvodnja aluminija iz svežih surovin,
 - aluminij lahko recikliramo nešteto krat.
- **RECIKLIRANJE PLASTIKE:**
 - 1 t reciklirane plastike prihrani 2 t nafte, ki se porabita za proizvodnjo 1 t nove plastike,
 - 1 reciklirana plastenka prihrani toliko energije, da lahko žarnica sveti 6 ur,
 - plastenka se v naravi razgrajuje 450 let!
 - iz 25 recikliranih plastenkov lahko izdelamo 1 jakno iz flisa.

Načini ločevanja komunalnih odpadkov

Z učenci smo osvežili znanje o posameznih vrstah zabojnikov za ločeno zbiranje komunalnih odpadkov:

- **EKOLOŠKI OTOK:**
 - **modri zabojnik** za papir in drobno lepenko, vključno z drobno odpadno embalažo iz papirja ali lepenke,
 - **zeleni zabojnik** za drobno odpadno embalažo iz stekla,
 - **rumeni zabojnik** za drobno odpadno embalažo iz plastike ali sestavljenih materialov in drobna odpadna embalaža iz kovine,
- **zabojnik za biološko razgradljive odpadke**, ki je obvezen za večstanovanjske stavbe, za individualne hiše pa le v primeru, v kolikor za kompostiranje biološko razgradljivih odpadkov ni zagotovljen kompostnik in
- **zabojnik za mešane komunalne odpadke.**

Z učenci smo ponovili, kateri odpadki sodijo v posamezne zabojnike. Učenci so ugotovili, da nas o tem obveščajo tudi nalepke na posameznih zabojnikih!

Kam z nevarnimi odpadki in odpadki, ki zahtevajo posebno ravnanje?

Z učenci smo se pogovorili o primerih nevarnih odpadkov in odpadkov, ki zahtevajo posebno ravnanje. Ugotovili smo, da med nevarne odpadke in odpadke, ki zahtevajo posebno ravnanje, sodijo: tonerji, baterije, akumulatorji, odpadna jedilna olja in maščobe, zdravila, kozmetika, topila, alkalije in kisline, barve, lepila in smole, čistila, embalaža, ki vsebuje ostanke nevarnih snovi ter neonske, halogenske in fluorescentne sijalke.

Navedeni odpadki se lahko predajajo v Zbirnem centru Jesenice ali enkrat letno v premičnih zbiralnicah nevarnih odpadkov. Nekateri naštetih odpadki se lahko oddajajo tudi: baterije in sijalke v namenskih zbiralnicah v trgovinah, odpadna zdravila v lekarnah in tonerji za tiskanje v posebnih akcijah (Rdeči noski).

Posebna kategorija odpadkov, ki zahtevajo posebno ravnanje in nastajajo v gospodinjstvih, so kosovni odpadki in odpadna električna in elektronska oprema (na kratko OEEO). Vsi navedeni odpadki se lahko predajajo v Zbirnem centru Jesenice. Za kosovne odpadke ima vsako gospodinjstvo pravico enkrat letno naročiti odvoz kosovnih odpadkov. OEEO pa so dolžni brezplačno prevzeti tudi dobavitelji nove OEEO.

Z učenci smo spoznali tudi lokacijo zbirnega centra in delovni čas, ki je:

- Od 1. novembra do 30. aprila:
 - od ponedeljka do petka od 8.00 do 15.00. ure
 - v soboto od 8.00. do 13.00. ure.
- Od 1. maja do 31. oktobra:
 - Ponedeljek: od 8.00 do 17.00 ure,
 - Torek - petek: od 8.00 do 15.00,
 - Sobota: od 8.00 do 13.00.

V zaključku delavnice smo se z učenci poigrali tudi na spletni strani www.grini.si, kjer se lahko tudi vi skozi poučne igrice izpopolnite v ustreznem ločevanju komunalnih odpadkov!

Pripravila: mag. Špela Uršej, Marbo, d.o.o. Bled